

Krachtig Cliëntenperspectief

Voor u ligt de achtste nieuwsbrief van het project “Krachtig cliëntenperspectief in het Nationaal Programma Ouderenzorg”. Graag brengen we u hiermee op de hoogte van de activiteiten die vanuit dit project ondernomen worden.

Ontwikkelen van een bouwsteen ouderenparticipatie

In de afgelopen jaren is in alle netwerken ervaring opgedaan met ouderenparticipatie. Nu het NPO in zijn laatste jaar zit leeft onder velen van u de vraag: hoe nu verder? Hoe verder met de netwerken ouderenzorg? Maar ook, hoe verder met de ouderenparticipatie in de netwerken? Vanuit verschillende ouderendelegaties is dan ook de wens uitgesproken om een bouwsteen ouderenparticipatie te ontwikkelen. Vanuit het project Krachtig Cliëntenperspectief zullen we de komende periode het initiatief nemen om gezamenlijk tot een bouwsteen ouderenparticipatie te komen. Een bouwsteen zien wij als een handvat om de ouderenparticipatie in de netwerken voor de toekomst te borgen. De ervaringen van zowel ouderen als netwerkcoördinatoren m.b.t. ouderenparticipatie zullen hierbij betrokken worden.

In de bouwsteen zal op drie vragen een gezamenlijk antwoord verwoord worden:

1. Hoe kan ouderenparticipatie toekomstbestendig ingebed worden in de netwerken?
2. Hoe kan ook in de toekomst invulling gegeven worden aan ouderenparticipatie bij vernieuwingen in de ouderen zorg? Wat blijft en wat kan beter?
3. Welke ondersteuning is hiervoor nodig?

Om deze vragen te beantwoorden zullen in de periode september- november 2011 drie bijeenkomsten georganiseerd worden. **Op 27 september** zal een **uitwisselingsbijeenkomst voor ouderenvertegenwoordigers** georganiseerd worden bij het NBC te Nieuwegein. Het thema van deze bijeenkomst zal het beantwoorden van bovenstaande drie vragen zijn. Vervolgens zal in samenwerking met ZonMw de werkbijeenkomst voor netwerkcoördinatoren op dinsdag 4 oktober in het teken van dezelfde drie vragen staan. Tot slot zal in een gezamenlijke bijeenkomst in november de input uit beide bijeenkomsten teruggekoppeld worden aan de deelnemers van beide eerdere bijeenkomsten. Men kan dan met elkaar in discussie gaan over wat voor de toekomst nodig is.

Wilt u meewerken aan het ontwikkelen van de bouwsteen? Dan kunt u zich aanmelden voor de bijeenkomst op 27 september door een mail te sturen naar

n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl.

Graag zouden we voor deze bijeenkomst minimaal 2 aanwezigen per netwerk bij elkaar krijgen.

In november zal een tweede bijeenkomst volgen waarvoor dezelfde personen uitgenodigd worden. Deze datum zal in overleg met de aanwezigen bij de eerste bijeenkomst bepaald worden.

Workshops

Vanuit krachtig cliëntenperspectief worden er ook komend jaar trainingen/workshops aangeboden aan de ouderendelegaties van de verschillende netwerken. In dit aanbod zijn drie typen workshops/trainingen te onderscheiden.

Workshops over bouwsteen voor ouderendelegaties

Zoals hierboven beschreven zal er gezamenlijk een bouwsteen ouderenparticipatie ontwikkeld worden. Daarbij is het van belang dat de ouderendelegaties en de netwerkcoördinatoren vervolgens in hun

eigen netwerk voor hun regio bepalen hoe er na afloop van het NPO verder gegaan wordt. Vanuit Krachtig Cliëntenperspectief bieden wij per netwerk een workshop aan om de bouwsteen te vertalen naar de eigen situatie in het netwerk. Deze workshops kunnen gepland worden in de periode december 2010 t/m maart 2012.

Workshops ouderenparticipatie voor nieuw op te richten netwerken

In meerdere regio's worden op het moment subnetwerken opgestart. Ook in die subnetwerken zal een vorm van ouderenparticipatie van belang zijn. Om ervoor te zorgen dat deze 'nieuwe' netwerken kunnen profiteren van de ervaringen met ouderenparticipatie in de bestaande netwerken bieden wij voor deze startende netwerken een workshop ouderenparticipatie aan. Voor de subnetwerken van de Academische Werkplaats Ouderenzorg Noordelijk Zuid-Holland wordt momenteel al een aanbod ontwikkeld.

Themaworkshops op aanvraag

Daarnaast zal net als in het afgelopen projectjaar de mogelijkheid bestaan voor ouderendelegaties om een workshop in het eigen netwerk te volgen over een thema dat voor hen actueel is, zoals monitoring van projecten of achterbanraadpleging. Voor Genero staat er al een workshop gepland. Mochten er andere ouderendelegaties zijn die graag een workshop willen dan kunnen ze contact opnemen met Nynke Wilbrink (n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl).

Ontwikkelen van een leidraad 'Zorg en welzijn voor ouderen in een kwetsbare situatie'

Zoals u in de vorige nieuwsbrief heeft kunnen lezen heeft CSO samen met Zorgbelang een projectplan ingediend in de 5^e ronde van het NPO om een leidraad te ontwikkelen voor welzijn en zorg aan ouderen in een kwetsbare situatie. De programmacommissie van het NPO heeft ons gevraagd dit plan samen te voegen met het

plan dat de Nederlandse Federatie van Universitair medische centra (NFU) vanuit de netwerken heeft ingediend. Deze maand leggen we de laatste hand aan dit voorstel en het zal op 18 augustus aan de programmacommissie worden gepresenteerd. In de ontwikkelfase van dit project heeft een aantal ouderen uit het NPO in een klankbordgroep meegedacht over de inhoud van dit plan. In de uitvoerende fase (naar verwachting vanaf september) zullen CSO en Zorgbelang ervoor zorgen dat ouderen uit de verschillende netwerken, u dus, mee kunnen denken over de inhoud van de leidraad. Hiervoor zoeken we per netwerk 2 deelnemers vanuit de ouderenvertegenwoordigingen. Heeft u hier interesse in dan kunt u zich aanmelden door een mail te sturen aan Astrid Nolet (anolet@zorgbelang-nederland.nl). Zij is op vakantie tot eind augustus, maar zal daarna contact met u opnemen.

Masterclass ouderenparticipatie voor projectleiders

Vanuit ZonMw worden regelmatig masterclasses georganiseerd voor onderzoekers en projectleiders. Tot nu toe is er in deze bijeenkomsten nog geen aandacht besteed aan hoe onderzoekers invulling kunnen geven aan ouderenparticipatie in hun projecten. Hoewel veel ouderen in de diverse projecten al een bijdrage hebben kunnen leveren, lijkt het ZonMw en CSO/Zorgbelang goed om een masterclass specifiek aan het onderwerp ouderenparticipatie te wijden. In samenwerking met Prof. Dr. Tineke Abma, hoogleraar cliëntparticipatie in de ouderen zorg, zal vanuit Krachtig Cliëntenperspectief op **26 oktober 2011 een masterclass ouderenparticipatie** verzorgd worden.

Wilt u meedenken, bijdragen of deelnemen aan deze masterclass? Neem dan contact op met Nynke Wilbrink (n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl)

Deelname ouderenvertegenwoordigers aan masterclass ICT en ouderen zorg

Op dinsdag 28 juni vond er een masterclass ouderen en ICT plaats. Het doel van deze bijeenkomst was projectleiders laten nadenken over hoe de door hun ontwikkelde ICT innovaties straks in de praktijk verspreid kunnen worden. Aangezien ouderen de doelgroep van de meeste van deze innovaties zijn hebben er 7 ouderen die betrokken zijn bij de netwerken ouderenzorg aan deze masterclass deelgenomen. De projectleiders hebben gretig van hun aanwezigheid gebruik gemaakt om met hen te discussiëren wat de beste manier is om ouderen bekend te maken met hun producten.

Wilt u dit verslag ontvangen? Stuur dan een mail naar n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl.

Workshop ouderenparticipatie tijdens het NPO congres op 14 juni

Tijdens het NPO congres afgelopen juni is er vanuit het project Krachtig Cliëntenperspectief een workshop verzorgd. Aangezien ouderenparticipatie vorm krijgt in de samenwerking tussen ouderen en beroepskrachten hebben we ervoor gekozen om door middel van ‘terugspeel toneel’ knelpunten die zich tussen ouderen en projectleiders kunnen voordoen na te spelen en uit te vergroten. De deelnemers aan de workshop (zowel ouderen als beroepskrachten) konden de acteurs regieaanwijzingen geven om de situatie te verbeteren. Dit leidde tot zeer herkenbare situaties en nieuwe manieren om tegen knelpunten aan te kijken en oplossingen te bedenken.

Tussenrapportage ouderenparticipatie in het NPO

Zoals u wellicht weet hebben de VU en HAN (Hogeschool Arnhem Nijmegen) de afgelopen twee uitwisselingsbijeenkomsten in dit project begeleid. Daarnaast hebben zij een aantal interviews gehouden met ouderen die participeren in de NPO netwerken. Ook de komende periode zullen zij het ontwikkelen van de bouwsteen ouderenparticipatie ondersteunen. Op basis van de activiteiten in de afgelopen periode

hebben zij een tussenrapportage over ouderenparticipatie in het NPO geschreven waarin de knelpunten die u ervaart met betrekking tot ouderenparticipatie benoemd worden en waarin oplossingsrichtingen beschreven worden. Deze rapportage wordt als bijlage bij deze nieuwsbrief meegestuurd. Heeft u de rapportage toch nog niet ontvangen? Stuur dan een mail naar n.wilbrink@ouderenorganistaies.nl

Uit de netwerken:

ACZIO (netwerk Limburg)

In veel netwerken wordt nagedacht over de toekomst van het netwerk. Ook in financiële zin. De subsidie vanuit het NPO valt straks weg. Het doelgroeppanel van het ACZIO heeft per brief een verzoek gedaan aan zorgverzekeraars, zorgkantoren en lokale overheden in Limburg om in financiële zin verantwoordelijkheid te nemen zodat het werk in het netwerk voortgezet kan worden. U kunt een mail sturen naar n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl dan krijgt u een kopie van de brief per email toegestuurd.

Academische Werkplaats Ouderenzorg Noordelijk Zuid-Holland (AWO-HZH, netwerk regio Leiden)

In de regio Zuid-Holland Noord werkt men hard om gezamenlijk (ouderen en professionals) een toekomstagenda voor het netwerk te bepalen. Na een knelpunteninventarisatie onder de leden van de stuurgroep Geriatisch Netwerk en onder de leden van het Ouderenberaad zijn tijdens een gezamenlijke bijeenkomst met ouderen en professionals uit de regio deze knelpunten gezamenlijk geprioriteerd. Als belangrijkste prioriteit zijn benoemd:

- Het bevorderen van zelfredzaamheid
- Meer samenhang tussen zorg en welzijn
- Communicatie tussen en met zorgverleners

Deze thema's zijn in subgroepen verder geconcretiseerd en er zijn oplossingsrichtingen benoemd.

Wilt u het verslag van deze bijeenkomst lezen? Kijk dan op www.awo-nzh.nl

Deel je zorg!

Wilt u met anderen van gedachten wisselen over ouderenparticipatie in het NPO, of zien wat er allemaal gebeurt in de verschillende netwerken?

Neem dan eens een kijkje op:
<http://npo.deeljezorg.nl>.

Hier vindt u uitgebreide informatie over het project en over de netwerken. Ook kunt u zich via www.deeljezorg.nl aanmelden voor de NPO-discussiegroep. Zo kunt u nog gemakkelijker ervaringen uitwisselen.

Oproep voor deelname aan een groepsdiscussie over indicatiestelling

Vanuit onderzoeksbureau KIWA Prismant wordt er onderzoek gedaan naar ervaringen met indicatiestelling (AWBZ). Zij zoeken 15 mensen voor deelname aan een groepsdiscussie die als cliënt of mantelzorger ervaring hebben opgedaan met indicatiestelling.

In totaal worden drie groepsdiscussies georganiseerd, op 29 augustus (10-12 uur), op 30 augustus (13-15 uur) en op 31 augustus (14-16 uur). Wilt u aan een van deze groepsdiscussies meewerken of kent u iemand die hieraan mee wil werken stuur dan een mail naar CSO@ouderenorganisaties.nl. De bijeenkomsten vinden plaats in Utrecht. Uw reiskosten worden uiteraard vergoed.

Agenda

Dinsdag 20 september

Workshop ouderenparticipatie voor ouderen in de subnetwerken van de Academische Werkplaats Ouderenzorg Noordelijk Zuid-Holland (AWO-NZH).

Donderdag 22 september 2011

ZonMw organiseert elk jaar een studiemiddag over patiëntenparticipatie. Dit jaar zal het Thema 'The patient out of the box' zijn. Hoe kan er met gebruik van bijvoorbeeld sociale media op een andere manier vorm worden gegeven aan participatie? Of hoe kunnen ervaringen op een nieuwe manier onder het voetlicht worden gebracht? Deze middag zal plaatsvinden op 22 september van 12.30-17.00 uur en zal plaatsvinden bij ZonMw in Den Haag.

U kunt zich aanmelden voor de studiemiddag via www.zonmw.nl/patientenparticipatie. Er zijn geen kosten verbonden aan deelname van deze middag.

Dinsdag 27 september 2011

Uitwisselingsbijeenkomst 'Krachtig Cliëntenperspectief' voor ouderen in het NPO. Thema: ontwikkelen bouwsteen ouderenparticipatie.

U kunt zich hiervoor aanmelden door een email te sturen naar:

n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl

Dinsdag 4 oktober 2011

Werkbijeenkomst voor netwerkcoördinatoren.

Thema: ontwikkelen bouwsteen ouderenparticipatie.

Vrijdag 9 oktober 2011

Themamiddag ouderenparticipatie voor de subnetwerken in de regio Nijmegen. Vanuit dit project zal een lezing over ouderenparticipatie verzorgd worden.

Dinsdag 11 oktober 2011

Workshop achterbanraadpleging voor het doelgroeppanel van GENERO (Rotterdam)

Dinsdag 26 oktober 2011

Masterclass ouderenparticipatie voor projectleiders binnen het NPO.

Heeft u tips voor de agenda of wilt u activiteiten graag vermeld zien in de agenda,

dan kunt u deze opsturen naar Nynke Wilbrink via n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl.

Recent verschenen:

Kwetsbare ouderen

C. Van Campen (red), SCP, 2011

ISBN: 978 90 377 0542 3

Gratis te downloaden via www.scp.nl

Participatie ontward

M. van Houten, A. Winsemius, Movisie, 2010

ISBN: 97 89 08 86 90 549

Gratis te downloaden via www.movisie.nl

Herinneringen en dromen van zeggenschap.

Cliëntparticipatie in de ouderenzorg.

T.A. Abma, Boom Lemma, 2010

ISBN: 978 90 5931 623 2

The Limits of Patient Power: Examining

active citizenship in Dutch health care

Dissertation Erasmus University Rotterdam,

The Netherlands

H.M van de Bovenkamp, 2010

ISBN: 978 90 8559 072 9

Gratis te downloaden via www.pgosupport.nl

Contact

Hieronder vindt u de contactgegevens van de projectleiders:

CSO

drs. Nynke Wilbrink

n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl

030 276 99 85

Postbus 2069

3500 GB Utrecht

Zorgbelang Nederland

drs. Astrid Nolet

anolet@zorgbelang-nederland.nl

030 299 19 70

Churchillaan 11

3527 GV Utrecht

Nieuwsbrief

Heeft u suggesties, opmerkingen of tips voor de volgende nieuwsbrief dan kunt u deze e-mailen naar

n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl

Wilt u de nieuwsbrief per mail ontvangen of juist stopzetten?

Stuur dan een e-mail naar

n.wilbrink@ouderenorganisaties.nl